

Korte geschiedenis van de steriele-insectentechniek in Nederland

Thijs Loosjes

De Groene Vlieg B.V.

Op het Instituut voor Plantenziektkundig Onderzoek in Wageningen is in 1965, op initiatief van ir. Noordink, onderzoek gestart naar de toepassingsmogelijkheden voor de steriele-insectentechniek ter bestrijding van de uienvlieg *Delia antiqua*. Vanaf 1969 is deze techniek ook onderzocht voor de vruchtbladroller *Adoxophyes orana*, op het laboratorium voor Entomologie van de Landbouwhogeschool.

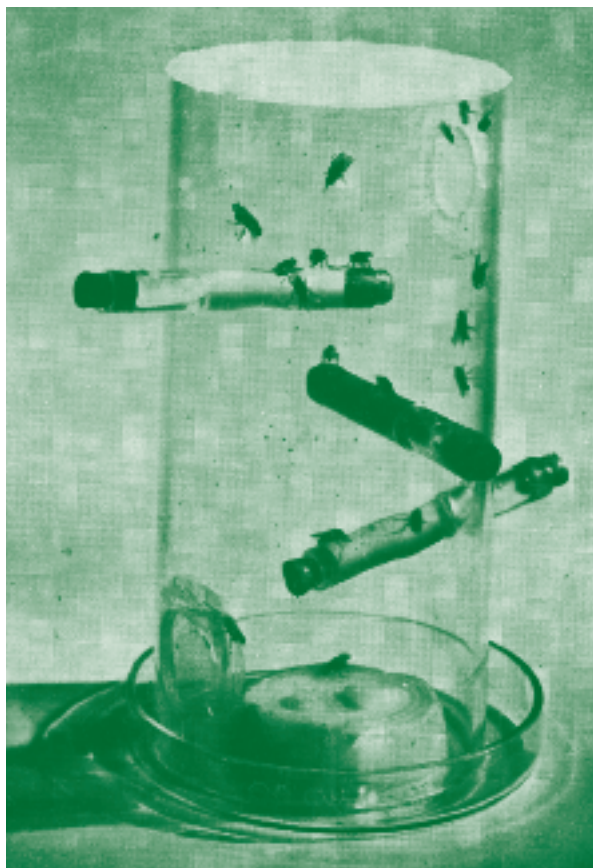
Het onderzoek aan de vruchtbladroller heeft geleid tot kleinschalige veldproeven. Daarbij is de vruchtbladroller goed bestreden. Omdat in deze proeven chemische bestrijding achterwege bleef

namen echter de aantallen van zeven andere soorten rupsen toe. Mede hierom is dit onderzoek in 1975 beëindigd.

Het onderzoek aan de uienvlieg was breed opgezet: aparte onderzoekers voor de kweek, veldecolgie, histopathologie, stralingsbiologie en cytogenetica. Na drie moeizaam verkregen verlengingen van het onderzoek leidde dit tot kleinschalige veldproeven met hoopgevende resultaten. Na nog meer getouwtrek kwam er uiteindelijk groen licht voor veldproeven op praktijkschaal: in 1978 op 20 ha en in 1979 op 40 ha op Flakkee, het toenmalige centrum van de Nederlandse uienteelt. Deze proeven waren succesvol.

Al vanaf 1974 is door het uienvliegteam o.l.v. dr. Ticheler gezocht naar een goede overgang van het onderzoek naar de praktijktoepassing. Dat bleek moeilijk. Verschillende betrokken ambtenaren zagen liever dat het onderzoek na afsluiting in de kast zou verdwijnen totdat de chemische mogelijkheden volledig uitgeput zouden zijn. Ook van de zijde van het bedrijfsleven was er uiteindelijk geen belangstelling om deze methode in de praktijk te brengen. Bovendien was de rijksvoorlichting tegen, voornamelijk omdat zij er van uit ging dat het toen gangbare uienvliegbestrijdingsmiddel, trichloronaat, een zodanige nevenwerking had op uienstengelaaltjes dat dit middel niet gemist kon worden.

Om de steriele-insectentechniek tegen de uienvlieg toch in de praktijk te brengen ben ik in 1980 de v.o.f. de Groene Vlieg gestart, de eerste jaren samen met een vroegere medewerker uit het veldonderzoek. Mijn redenen hiervoor waren onder andere het voorkómen dat nuttig onderzoek 'in de kast' verloren zou gaan en de berekening dat het financieel mogelijk zou kunnen zijn, als vennoten met een zuinig beleid en met de door de overheid toegezegde startbijdrage. De startbijdrage kwam uiteindelijk maar ternauwer-

Figuur 1. Het kweken van uienvliegen anno 1967.

Figuur 2. Het kweken van uienvliegen anno 2009.

ARTIKEL

nood. Daarna duurde het nog een tiental jaren voordat deze uienvliegbestrijding rendabel werd.

Sindsdien breidt de toepassing van de steriele-insectentechniek tegen de uienvlieg zich gestaag uit. De Groene Vlieg B.V. heeft nu een productie van meer dan een half miljard uienvliegpoppen per jaar waarmee de uienvlieg wordt bestreden op meer dan 4000 ha, ongeveer 1/6 van de Nederlandse uien. De toepassing is nog beperkt tot de Flevopolders en Noord-Holland, waar regionaal ongeveer de helft van de velden wordt behandeld. Het areaal waarop de steriele-insectentechniek wordt toegepast kan maar geleidelijk uitbreiden omdat op percelen van nieuwe klanten meestal veel meer steriele vliegen nodig

zijn. De kosten voor de bestrijding zijn daar dus de eerste jaren veel hoger.

De steriele-insectentechniek kan per veld worden toegepast, onafhankelijk van hoe in de omgeving de uienvliegen bestreden worden. In het voorjaar gaan de uienvliegen weer op zoek naar een uienveld, zij herverdelen zich dan over velden van klanten en van niet-klanten. Daardoor zijn de populaties uienvliegen beter te beheersen wanneer er meer telers meedoen. Toepassing van de steriele-insectentechniek wordt dan efficiënter.

Kort na de start was mijn inschatting dat het wel veertig jaar zou duren voordat de gehele Nederlandse uienteelt zou kunnen worden bediend. Zoals het er nu naar uitziet duurt dat langer.